

KEKRITAPOJA JA -USKOMUKSIA, ERITYISESTI RUOKAAN LIITTYEN

Huomioitavaa: Alle on listattu eri puolilta Suomea kerättyjä vanhoja uskomuksia ja tapoja. Paikallinen vaihtelu oli kuitenkin runsasta, ja eri puolilla maata uskomukset saattoivat olla myös päinvastaiset. Esimerkiksi naurishaudikkaat olivat monesti suosittua kekriruokaa, kun taas paikoin nauriit olivat ehdottomasti pannassa kekrinä (niiden syömisestä kekrinä uskottiin olevan syöjälle seurauksena paiseita tulevana vuonna).

Kekritapoja ja -uskomuksia, jotka tähtäsivät vuodentulon takaamiseen eli seuraavan satovuoden menestykseen:

Ruoan valmistus:

- Alettiin jo hyvissä ajoin lihottaa kekripaistiksi päätyvää eläintä, jotta saataisiin mahdollisimman paljon lihaa pöytään.
- Uuni piti lämmittää niin aikaisin, ettei ”harakka savua näe” (tai naapuri).
- Tuli olla hiljaa hiiskumatta koko ruoan valmistuksen ajan.
- Kuormasta ei saanut syödä, eli mitään ei maistettu ennen kuin kaikki on valmista.
- Uudesta viljasta tehtiin puuroa ja leipää. Ensimmäinen uudisviljasta leivottu leipä säästettiin tuvassa kevääseen asti ja syötettiin karjalle ennen laitumille viemistä.
- Köyrpässin leppä eli veri piti viedä alasti pellolle sinne missä kasvoi ohdakkeita, jottei niitä seuraavana vuonna kasvaisi.

Ruoan syöminen:

- Päivän ensimmäisen ruokailun aika oli tarkkaan määritelty, yleensä hyvissä ajoin ennen auringonnousua.
- Juhlaruokia vietitiin myös kotieläimille. Eläinten ruokintaan liittyi kekrinä tarkasti määritellyt ruoat ja syöttämistavat.
- Ensin katettiin juhlapöytä ”pyhille miehille”, suvun vainajille eli esi-isille tai talon haltialle. He ruokailivat sillä aikaa, kun talon väki saunoi. Sen jälkeen talon väki söi ja ”vieraat” saunoivat. Esi-isät, joille maatila kuului, oli pidettävä tyytyväisinä, jotta he suojelivat maitaan ja niiden asukkaita.
- Kenellekään ei saanut jäädä nälkä. Tämä koski ketä tahansa, joka taloon tuli juhlapäivän aikana. Jos jollekin jäisi nälkä, seuraavasta satovuodesta tulisi laiha.
- Kekrinä talosta taloon kiertäville porukoille (kekripukille, kekrittäriille, köyrhönttänöille, köyrimöröille) oli tarjottava kestitystä.
- Eri uskomusten mukaan oli syötävä päivän aikana esim. seitsemän, kahdeksan tai yhdeksän kertaa.
- Oli syötävä paljon lihaa, jotta karja tulevana vuonna kasvaisi.
- Isännän oli juotava paljon olutta, jotta ohra kasvaisi, mutta hän ei saanut sammua, ettei vilja menisi lakoon.
- Tähteitä ei saanut jäädä, pöytä oli syötävä tyhjäksi.

Ruoan ja juhlan jälkeen:

- Lampaanpaistin luut oli vietävä rikkomatta lammaskarsinaan ja pidettävä siellä talven yli. Tämä suojelisi lampaita taudeilta ja pedoilta.
- Isäntä saatteli kekrinä vierailevat vainajat takaisin kalmistoon edelleen heitä kestittäen: kaateli menessään tielle viinaa.
- Lomalle lähteville palvelijoille annettiin mukaan esim. niin suuri leipä, kuin uunissa mahtui

paistamaan, tai muulla tapaa runsaat eväät.

Esimerkkejä tavoista ja uskomuksista, jotka osoittavat, että kekri on erityislaatuista aikaa. Vanha vuosi on kuolemassa, mutta uusi ei ole vielä alkanut:

- Statukset eivät päde ja roolit saattoivat kääntyä nurinkurin, esimerkiksi siten että
 - emäntä ja isäntä palvelivat palkollisiaan
 - miehet pukeutuivat naisten asuihin, naiset miesten
- Kekri ja sitä seuraava jakoaika (n. 11 päivää) olivat hyvää aikaa ottaa enteitä tulevasta vuodesta säähän, työelämään ja ihmiskohtaloihin liittyen. Vietettiin hiljaiseloa, suurin osa talon töistä oli kielletty tänä aikana, siksi palkollisten vuosiloma sijoittui tähän ajanjaksoon luontevasti.
- Tämänpuoleisen ja tuonpuoleisen raja ohuimmillaan, mikä edesauttoi kulkemista niiden välillä.
- Kekri oli erityisen hyvä aika tehdä toimia, jotka tähtäävät syöpäläisten karkottamiseen.
- Aarnihaudan tulen saattoi havaita kekriyönä ja näin löytää aarteen. Jos tunsu oikean loitsun, voi aarteen saada omakseen.

Ensisijainen lähde, josta löytää uskomuksia ja tapoja kekriin liittyen alueittain jaoteltuina:
<http://www.finlit.fi/juhlat/kekri/tapoja.html>

Lisätiedon lähteitä listattuna täällä: <http://www.kekri.fi/lahteet-ja-linkit>